

Днів зо три Кузьці роботи на розсаднику немає, тому що гайворони спершу бояться опудал. Налетять із лісу великою крикливою зграєю, тільки замахнуться сісти на лан, аж гульк — "Данило" порожніми рукавами на них махає, "дід Миколайчик" ляскає полами піджака, а "баба Оксьонша" так лопотить фартушиною, що годі підступитися.... То чорнокрилі розбишаки відлітають геть і сердито та хрипко перемовляються між собою:

— Кр-р... Кр-ра-а...

Не поживились, того й сердяться.

Однак минає день-другий, гайвороння звикає до опудал, любісінько походжає поміж ними та вишукує здобич: набачить молоденький пагін, що тільки-но виткнувся з землі,— хвать його дзьобом, як обценьками, смик — і трощить. Отоді Кузьці роботи та роботи. Ховаючись за деревцями, він тихо, інколи навіть поповзом, підкрадається до найбільшого гурту і з лютим гарчанням кидається до першого-ліпшого птаха. Налякане гайвороння хльоскає крильми, злітає вгору й свариться на Кузьку:

— Кр-р... Кр-р...

Так було щороку.

А це трапилася Кузьці несподіванка. Підкрався до зграї, що походжала неподалік од "баби Оксьонші" та вишукувала пагінці, де молодші, налетів на неї вихором і прогнав.

Тільки один птах не злетів, а, тягнучи по землі крило, одбіг трохи й зупинився, наставивши на Кузьку хижі блискучі оченята.

Кузька ошкірив зуби і в два стрибки опинився коло гайворона. Той каркнув, випростався на ногах і так стукнув Кузьку дзьобом у лоб, що він аж заточився і заскімлив. А гайворон тим часом поволік своє вивихнуте крило далі, все озираючись та погрозливо каркаючи. Кузька не погнався за ним удруге, бо голова йому паморочилася, а в очах стояв туман. Полежав трохи, пошкріб лапою вдарене місце, поскавучав тихенько від болю та й поплентався до сторожки. І одне його вухо, що звисало вниз, ображено теліпалося...

— О?! — зустрів його Данило, який саме варив кашу під грушею.— Обсучок ударився з розгону, чи що? — і поторкав пальцем Кузьчин лоб.

Кузька жалібно писнув і притулився до Данилової ноги.

— Ну то йди полеж, воно минеться, минеться,— лагідненько порадив старий.

Кузька поліз під поріжок, де йому вже було послано сіна, і скоро заснув. Уві сні йому ввижався великий чорний птах, що підступився до нього покрадьки й цілився своїм залізним дзьобом просто в око. Кузька здригався й сонно гарчав.

Прокинувся він аж тоді, коли сонце сховалося за гору. Небо там було червоне, і вода в калюжах поміж молодого травою, і цвіт на груші також були червоні. Кузька потяг носом повітря, і враз йому забулися і живий гайворон, і той, що снівся: повітря смачно пахло димком і кашею. Кузька облизнувся, струснув сіно, що набилося йому в шерсть, і пішов до вогнища. Воно вже пригасло, тільки жаринки деінде яскраво жевріли крізь попіл. Але не встиг Кузька зробити й двох своїх крочків, як зупинився, вкрай здивований: біля казанка з кашею, що вичахла під кущем, стояв гайворон з опалим на землю крилом і доставав дзьобом пахуче їстиво. Каша була ще, мабуть, гаряча, бо, вхопивши грудочку, гайворон одразу ж кидав її на землю і ждав, доки вона охолоне, тоді пожадливо ковтав.

— Гр-р... — загарчав Кузька, однак підійти ближче не посмів.

— Кр-р-р... — сердито сказав гайворон і знову поліз дзьобом у казанок.

— А що це в нас за гість отакий шкідливий? — вийшов із гущавини Данило з оберемком дров.

Гайворон повів на нього сірим дзьобом, присів перелякано, потім рвучко звівся на ноги і пострибав у кущі, тягнучи крило, а Кузька закрутився, як дзиґа, й раденько задзяволив.

— Е-е, та він підранений, бач, однокрил,— сказав Данило й пішов у кущі. Незабаром він повернувся, тримаючи в руках гайворона. Птах сердито каркав, бив крилом Данила по грудях і намагався клюнути його в руку. Тоді Данило піймав розчепіреного дзьоба, затис у кулаці й тихо та лагідно засміявся:

— Під-дожди, підожди биться, дурненький,— став біля казанка навколішки і заходився годувати прибуду кашею просто з ложки.

Спершу птах одвертав од неї дзьоба, тоді клюнув раз, удруге — і за хвилю ложка була вже порожня.

— Отако, отако! — весело приказував Данило, а Кузька швидко-швидко тупцяв передніми лапами й повискував — теж весело, бо як і він їв, то господар приказував отак само.

— Ти, Кузьмо, його не займай,— сказав Данило, пускаючи птаха на землю.— Бачиш: не годен він ні харчу собі добути, ані в гніздо злетіти. Однокрил! О, так ми його й прозвемо.

Потім вечеряли Данило й Кузька — Данило прямо з казанка, а Кузька із свого черепка. А Однокрил пострибав під кущі і там причаївся.

Після вечері Данило з Кузькою подалися на розсадник подивитися, чи не заподіяно там якоїсь шкоди, а Однокрил вибрався з кущів, присів біля вогнища і дивився на жар: він, як і всі гайворони, любив блискуче.

Було вже зовсім поночі, коли Данило та Кузька повернулися до сторожки. Старий покурив біля порога, покашляв, побурмотів щось сам собі й пішов спати. А Кузька обнишпорив усі кущі довкола, шукаючи Однокрила, і, не знайшовши, побрався в своє кубло. Тільки просунув толову під поріг, а звідти:

— К-р-р...

Кузька зіщулився, припишк, боячись навіть поворухнутися. Так і заснув: голова під порогом, спина надворі. Та вже другої ночі Однокрил упустив під поріг усього Кузьку й не сварився, бо вдох було тепліше спати. Так вони й зажили у мирі та злагоді. Вдень Однокрил ходив пастися на молодій траві, а ввечері повертався, неодмінно несучи в дзьобі щось блискуче: або ґудзик, або скляночку, або ще якусь цяцьку. Принесе, покладе біля порога й роздивляється. Кузька теж роздивлявся, торкав знахідку лапою, нюхав і кліпав очима: що в ній цікавого? Тільки в боки мулятиме. Однокрил-бо всі ті блискітки носив у кубло. І вдень, коли сонце пробивалося крізь щілину під поріг, там усе сяло, як у казковій скриньці з коштовностями... А Однокрил, якщо не пасся, перекладав свої скарби з місця на місце і все не міг на них надивитися.